

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av elevers tillgång till
läroböcker och andra läromedel i de obligatoriska
skolformerna vid Ättekullaskolan i Helsingborgs
kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Ättekullaskolan avseende verksamhetens kvalitet gällande elevers tillgång till läroböcker och andra läromedel i de obligatoriska skolformerna.

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i de utvalda skolornas arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se Bilaga 3). Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Skolinspektionen bedömer att Ättekullaskolan i Helsingborgs kommun i flera delar uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Använd läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang i undervisningen och progression i elevernas lärande.
- Ge eleverna möjlighet att använda läroböcker även utanför undervisningstid.
- Tillse att eleverna får tillgång till läroböcker och andra läromedel i undervisningen.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 8 april 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Redogörelsen skickas via e-post, till kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer (dnr 2025:5020) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Bedömningsområden
Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel. • Sammanhang, progression och ämnesintresse • Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen • Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov • Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid
Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. • Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel • Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel • Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel • Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Skolinspektionen bedömer att Ättekullaskolan i Helsingborgs kommun i flera delar uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, observationer av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Sammanhang, progression och ämnesintresse

Granskningen visar att det skiljer sig åt mellan de teoretiska ämnena och olika stadier om lärare medvetet använder läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang, främja progression i elevernas lärande och stärka deras ämnesintresse. Det framkommer i lärarintervjuerna att det finns ämnen där lärarna i brist på tillgång utgår från andra lärverktyg samt något ämne där läromedlet som används inte är aktuellt utifrån läroplanen.

I intervjuer med lärare och elever framkommer att det finns en genomgående tanke för hur läroböcker och andra läromedel regelbundet ska användas i undervisningen på skolan. Läroböcker och andra läromedel utgör en stomme i undervisningen och lärare från förskoleklass till årskurs 9 uppger att läroböcker används i alla årskurser. Däremot uppger lärare att kartorna i kartböckerna kan vara inaktuella samt att läroböckerna i ämnet teknik på mellanstadiet är föråldrade och inte aktuella utifrån läroplanen. Vidare framkommer det i intervju med lärare att undervisningen i engelska på högstadiet inte utgår från läroboken eller andra läromedel utan läraren tar fram eget material. Även i ämnet svenska på högstadiet producerar läraren ibland eget material då läraren saknar ett bra läromedel som är överblickbart. Läraren har dock nyligen fått köpa in en halv klassuppsättning av en lärobok. Dessutom finns det ämnen på flera stadier där det inte finns tillräckligt antal läroböcker så att det räcker till ett exemplar per elev, utan eleverna får i dessa fall arbeta med läroböckerna två och två.

I intervjuer med lärare framkommer vidare att lärare inom stadierna och inom ämnena har haft samtal om och enats om vilka läroböcker och andra läromedel de ska använda så att det blir en röd tråd för eleverna mellan olika årskurser. Lärare uppger att de använder läroboken och lärarhandledningen, där sådan finns, som ett stöd för planering av undervisningen och att läroboken hjälper eleverna att få ämnesöverblick och se sammanhang. Det blir en kontinuitet och det blir tydligt för eleverna vad ämnet innehåller. Lärare ger exempel på att de i undervisningen använder läroböcker och andra lärverktyg som en integrerad del av lärandet, där eleverna får möta texter, begrepp och övningar på olika sätt beroende på ämne och årskurs. Däremot upplever lärare i de natur- och samhällsorienterande ämnena att läroboken de använder är svår att utgå ifrån vid planering av undervisningen. Även elever bekräftar att läroboken är svår att orientera sig i. Lärare uppger att de inte har tillgång till lärarhandledning i dessa ämnen på högstadiet.

I intervjuer med lärare och rektorn samt av inkommen dokumentation från huvudmannen framkommer att skolan har uppmärksammat att eleverna har bristande läsförståelse och att hela skolan har påbörjat en kollegial kompetensutvecklingsinsats för att stärka elevernas läsförmåga. Rektorn

uppgger att det finns ett behov av att göra en genomlysning av lärarnas val av läroböcker med fokus på att eleverna behöver öva mer på att läsa längre sammanhängande faktatexter och inte alltför enkla texter. Rektorn uppgger att det är en balansgång mellan professionens egna val, elevernas behov och vad som blir bäst på lång sikt. Rektorn uppgger att en del läroböcker och andra läromedel är ändamålsenliga medan andra har texter som inte utmanar elevernas läsförmåga.

Enligt några lärare finns det inte någon skillnad mellan hur flickor och pojkar tar till sig innehållet i läroböcker eller andra läromedel utan att det mer handlar om vårdnadshavarnas utbildningsbakgrund, om eleven har utländsk bakgrund eller om eleven läser hemma. En lärare uppgger till exempel att det finns exempel på både flickor och pojkar som är textorienterade och inte. Andra lärare uppgger att det finns tendenser till skillnader mellan flickor och pojkars läsning och studieresultat. Exempelvis uppgger lärare att flickor i årskurs 5 har bättre resultat i läsning och skrivande samt använder ett mer avancerat och varierat språk, med fler beskrivande uttryck och synonymer. Lärare uppgger vidare att vissa pojkar visar ett särskilt intresse inom programmeringsmomenten inom teknikämnet, och de tenderar att bli något skickligare i de praktiska momenten. Flickorna är ofta mer tillbakadragna i dessa sammanhang särskilt när det gäller arbete med exempelvis naturvetenskapliga uppgifter.

Av intervjuerna med rektorn, lärare och elever framgår att lärarna använder läroböcker och andra läromedel för att stimulera elevernas intresse för ämnet. Lärare uppgger även att de använder andra lärverktyg för detta såsom filmer och eget framtaget material. Elever uppgger exempelvis att de uppskattar när de får arbeta i arbetsböcker och att det blir mer engagerande när de får skriva i boken, använda färgglada bilder och dra streck mellan begrepp. Elever beskriver att kopiorna som lärare delar ut ofta är svartvita och det blir svårt att förstå innehållet. Lärare uppgger att de skapar ämnesintresse via läroboken genom att bland annat koppla lärobokens texter till verkligheten. Lärare kan även inleda arbetet med läsning i en text genom gruppdiskussioner för att skapa nyfikenhet för texten. En lärare uppgger att eleverna blir mer nyfikna och kan själva se vad de ska lära sig senare när de får använda läroböcker. Lärare och rektorn uppgger att lärobokens huvudsakliga syfte är att utgöra en grund men att undervisningen innehåller många andra olika inslag och att en variation av undervisningsaktiviteter är central.

Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen

Granskningen visar att lärarna ger eleverna ändamålsenliga instruktioner i hur läroböcker och andra läromedel ska användas på lektionen.

Lärare uppger att de ger eleverna instruktioner om hur läroböcker och andra läromedel ska användas, anpassat efter deras ålder och förutsättningar. I förskoleklassen utgår lärare från elevernas förståelse när de ska börja med ett nytt tema. De arbetar med olika begrepp genom att titta på bilder för att sedan koppla det till verkligheten. På samtliga stadier introducerar lärare läroboken genom att först arbeta med den tillsammans. De arbetar med ord och begrepp, analyserar rubriker och bilder samt läser texten tillsammans. I de naturorienterande ämnena på högstadiet arbetar de till exempel med att ta reda på hur man hittar svar, de arbetar med lässtrategier och hur man orienterar sig i läroboken samt visar att det finns ett register eller en innehållsförteckning. Lärare ger vägledning muntligt, via tavlan och via digitala plattformar samt ibland även genom att visa filmklipp.

Elever uppger i intervju att lärarna ger tydliga instruktioner om hur de ska använda läroböcker och andra läromedel i olika undervisningssituationer. Lärarna hänvisar till exempel till innehållsförteckningen för att eleverna lättare ska hitta rätt sidor. Lärarna talar om vilket kapitel eleverna ska läsa och vilka instuderingsfrågor som ska göras för att de ska förstå innehållet bättre. Ibland när texterna är svåra går läraren igenom en text, stycke för stycke, samt förklarar vad som är viktigast att fokusera på vilket bidrar till att innehållet blir mer tillgängligt. Elever beskriver att läroböckerna hjälper dem att förstå innehållet genom tydlig struktur, rubriker och uppdelning i olika nivåer. En elev uppger bland annat att när läroböckerna är välorganiserade med tydliga rubriker blir det lättare att hitta i och förstå innehållet.

Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov

Granskningen visar att lärarna ser till att elever använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov.

I intervjuer med lärare i förskoleklass och årskurs 1–3 framkommer exempelvis att det i ämnen som matematik och svenska finns olika nivåer som eleverna kan arbeta efter. I de natur- och samhällsorienterande ämnena använder lärare läroboken som stöd och kompletterar med ord och begrepp samt interaktiva övningar utifrån olika nivåer. Även lärare i årskurs 4–6 uppger att de i undervisningen arbetar med att möta elever på olika nivåer utifrån deras individuella behov och förutsättningar. I exempelvis ämnet matematik är undervisningen nivåanpassad och eleverna får uppgifter utifrån sin kunskapsnivå. I de natur- och samhällsorienterande ämnena arbetar lärarna mer på gruppnivå, vilket innebär att undervisningen är gemensam men med stödstrukturer för de

som behöver. Elever som har behov av det får anpassningar som gör att de kan följa med i undervisningen. För elever som har svårt att ta till sig innehållet på egen hand, erbjuder lärarna stöd i form av begreppssamlingar, bildstöd och strukturerade genomgångar. Lärare uppger att de genomför kunskapskontroller och att de därefter justerar vilken nivå eleverna ska arbeta på. Lärare arbetar även med lässtrategier och guider för att göra texterna mer tillgängliga och ge eleverna stöd i att ta till sig innehållet.

Lärare på högstadiet uppger att de använder nivåanpassade läroböcker och ger exempel från olika ämnen. I matematik exempelvis fungerar stödet särskilt väl, där är läroboken utformad med olika svårighetsgrad. Läraren har genomgångar med eleverna och arbetar gemensamt med olika övningsuppgifter innan eleverna får arbeta själva i läroboken. Lärare uppger att det läromedel som de använder i de natur- och samhällsorienterande ämnena är svårt men bra för de elever som behöver utmanas. Lärare önskar ett lättare läromedel i dessa ämnen för de elever som inte klarar av så mycket text. För de elever som behöver stöd tar läraren fram en text som är lättare och mer kortfattad för att de ska kunna följa med i undervisningen.

I intervju med elever på högstadiet framkommer att läromedlen ger möjlighet till repetition och fördjupning. I matematikundervisningen till exempel används läroböcker med uppgifter på olika svårighetsnivåer. Vissa läroböcker har fördjupningssidor som gör det möjligt att läsa en mer avancerad nivå. Även på den digitala plattformen finns fördjupningsmaterial, till exempel filmer som förklarar innehållet. Däremot uppger några elever att läroböckerna i de natur- och samhällsorienterande ämnena är svåra att arbeta med och att text, arbetsuppgifter och frågor är utspridda i olika delar i stället för att vara samlad. Läraren i de samhällsorienterande ämnena gör exempelvis egna instuderingsfrågor som ska underlätta för eleverna. Några elever önskar ett digitalt läromedel som komplement till läroboken så att de kan använda andra hjälpmedel som att lyssna på texten.

Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid

Granskningen visar att det skiljer sig åt mellan ämnen, årskurser och stadier i vilken utsträckning eleverna har tillgång till läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid exempelvis för repetition och fördjupning.

Lärare i förskoleklassen och lågstadiet uppger att elevernas tillgång till läroböcker utanför undervisningstid varierar beroende på årskurs och ämne. På lågstadiet arbetar eleverna exempelvis i par när de läser i läroboken i ämnena svenska samt natur- och samhällsorienterande ämnen.

Även arbetsböckerna delar eleverna på två och två i dessa ämnen. På lågstadiet används digitala läromedel i matematik, svenska och engelska men eleverna får inte tillgång till egna datorer förrän i årskurs 4.

På mellanstadiet uppger lärarna att det är bra om eleverna har tillgång till läroböcker i de fall de vill läsa på hemma. Lärare uppger dock att resurserna är begränsade och att skolan har fått prioritera när det gäller inköp av läroböcker. Eleverna har till exempel inte tillgång till den lärobok som används i undervisningen i ämnet religion utanför lektionstid. Lärare uppger att de instruktioner som eleverna får när de ska göra hemarbete framför allt handlar om att eleverna ska repetera inför prov i de ämnen det är aktuellt. Lärare uppger att det är viktigt att eleverna får ta igen det de har missat i samband med frånvaro och att elever och vårdnadshavare säger att det är lättare att använda läroboken än datorn i sådana situationer.

Lärare på högstadiet uppger att eleverna har tillgång till läroböcker i natur- och samhällsorienterande ämnen samt matematik och att eleverna kan använda dessa även när de inte har undervisning. I ämnet engelska använder läraren andra lärverktyg i stället för lärobok eller andra läromedel. I ämnet svenska finns det inte en klassuppsättning av den lärobok som läraren använder i undervisningen. Läraren planerar att köpa in en hel klassuppsättning så att det räcker till alla elever. Eleverna har läxor i flera ämnen och i exempelvis matematik finns färdiga läxor i läroboken.

Elever på högstadiet beskriver att de har viss tillgång till läroböcker även när de inte har lektioner, men det varierar beroende på ämne och antal läroböcker. Eleverna på högstadiet beskriver att det främst är via den digitala plattformen som de får veta vad de ska göra hemma, både när det gäller att göra läxor och förberedelser inför prov. Elever berättar att det varierar huruvida lärarna uppmuntrar dem att ta hem böcker för att befästa sina kunskaper.

Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn till viss del styr och leder arbetet så att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.

I intervjun med rektorn framkommer att det finns avsatta medel för att köpa in läroböcker och andra läromedel som behövs i undervisningen. Samtidigt framgår i intervjuer med lärare och rektorn att prioriteringar behöver göras. Flera lärare upplever att det finns ett sparkrav. I intervju med lärare framkommer att lärare inte använder läroböcker i ämnet engelska på högstadiet och att läroböckerna i ämnet teknik på mellanstadiet inte är aktuella utifrån gällande läroplan. Det framkommer att några lärare inte upplever att de läromedel som finns är ändamålsenliga

och att de önskar köpa in annat läromedel. Rektorn upplever att det finns tillgång till läromedel. Rektorn uppger att lärarna exempelvis behöver reflektera över och prioritera till exempel om skolan ska lägga resurser på arbetsmaterial som eleverna skriver i, eller på ämnesspecifika böcker i exempelvis natur- och samhällsorienterande ämnen. Av Skolinspektionens observation av den fysiska lärmiljön med fokus på läroböcker och andra läromedel framkommer att det finns klassuppsättningar av läroböcker i flera teoretiska ämnen på låg- mellan- och högstadiet. Rektorn uppger att skolan har gjort inköp av läromedel. Till låg- och mellanstadiet har skolan kompletterat med nya läroböcker där det varit nödvändigt, och skolan har köpt in läromedel i moderna språk. Målet har varit att varje elev ska ha tillgång till en lärobok samtidigt uppger rektorn att det på exempelvis lågstadiet inte alltid finns tillgång till ett eget exemplar och att eleverna behöver arbeta två och två. I intervju med lärare framkommer att det inte finns en klassuppsättning av de läroböcker som läraren använder i ämnet svenska på högstadiet.

Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn tar ansvar för att göra lärarna delaktiga i valet av vilka läroböcker och andra läromedel som kan användas för att nå utbildningens mål.

Lärare berättar att rektorn säkerställer att lärare får förutsättningar att välja läroböcker eller andra läromedel inklusive tillhörande lärarhandledningar. Rektorn beskriver att det förs diskussioner i såväl ämnes- som arbetslag utifrån didaktiska överväganden samt utifrån elevernas behov. Rektorn menar att det kan uppstå diskussioner om valen och att lärare behöver motivera val av inköp. Lärare uppger att de har kollegiala samtal i ämneslag inom stadierna men att det även initierats ett arbete med diskussioner över stadierna för att skapa en röd tråd i elevernas utbildning, en del i det arbetet är att flera lärare har börjat arbeta på flera stadier. Lärare och rektorn berättar att det finns en pågående kompetensutvecklingsinsats för alla lärare på skolan gällande språkutvecklande arbete och att stärka läsningen i alla ämnen.

Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete gällande användning av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet inom skolenheten, så att hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov.

Rektorn uppger att skolan har inlett ett arbete för att stärka likvärdigheten och kvaliteten i undervisningen på skolenheten, där användningen av läroböcker och andra läromedel är en del i det arbetet. Rektorn har påbörjat ett arbete för att stärka den röda tråden i elevernas utbildning, särskilt när det gäller användningen av läroböcker kopplat till elevernas läsinläring. Rektorn uppger att det finns en pågående diskussion om lärarnas användning av läroböcker och andra läromedel samt andra lärverktyg och hur dessa ska användas för att främja elevernas kunskapsutveckling. Rektorn ger som exempel att det är viktigt att skolan inte anpassar undervisningen på ett sätt som tar bort centrala förmågor, särskilt läsförmåga och ämneskunskaper. Skolan behöver fokusera på att välja och använda texter som stärker både läsförståelse och kunskapsinhämtning. Rektorn beskriver att för att lyckas med det krävs att lärarna får kompetensutveckling så att de får stöd i att arbeta med lärobokstexter i alla ämnen, så att eleverna får möjlighet att utveckla sin läsning i ett ämnesövergripande sammanhang. Rektorn och lärare uppger att lärarna inför detta läsår har påbörjat ett sådant kompetensutvecklingsarbete. Rektorn uppger att lärarna i samtliga arbetslag genom den kollegiala kompetensutvecklingsinsatsen är delaktiga i samtal om hur läromedlet stödjer eleverna förståelse av ord och begrepp, hur det kan användas för att leda eleverna genom texterna. Rektorns mål är att lärarna arbetar aktivt med att välja läromedel och hur det ska användas pedagogiskt.

Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn bedriver ett arbete med att se till att lärarna utvärderar tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel.

Rektorn uppger att skolan genomför utvärderingar av tillgången till och användningen av de läroböcker och läromedel som används i undervisningen. Enligt rektorn sker utvärderingen i två steg, först i juni och sedan i augusti, vilket ger möjlighet till att justera och förfina planeringen inför kommande läsår. Rektorn uppger att det sedan genomförs en inventering och kompletterande frågor ställs för att tydliggöra syftet och metoden i samband med uppstartsdagarna i augusti. De diskuterar varför skolan ska göra dessa inköp, och på vilket sätt det kan bidra till långsiktig hållbarhet, både pedagogiskt och ekonomiskt. Detta ligger sedan som grund för att bedöma om och vilka böcker de ska investera i.

Rektorn uppger att resultaten av utvärderingarna har visat att elever har tillgång till läromedel, men att elevernas läsförmåga ofta är otillräcklig. Detta resultat har bidragit till en vidare diskussion om skolan verkligen

använder rätt läromedel i undervisningen och om hur lärarna kan utmana elevernas läsning genom att introducera mer avancerade texter, snarare än att förenkla innehållet. Rektorn har initierat en kompetensutvecklingsinsats för att arbeta med dessa frågor. Enligt rektorn finns ett samarbete med en annan skola för att utveckla undervisningsformer och arbetet med läromedel. Detta samarbete påbörjades för lärarna i årskurs 4–9 under våren 2025 och ska fortsätta under läsåret 2025–2026. Målet är att skapa en tydlig röd tråd mellan stadierna, där progressionen i undervisningen är genomtänkt och sammanhängande.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 1

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Använd läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang i undervisningen och progression i elevernas lärande.

Av läroplanen framgår att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning samt att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹ Av läroplanen framgår vidare att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål. Eleven ska successivt få fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar samt få möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.²

Motiveringen till utvecklingsområdet är att undervisningen på mellanstadiet i ämnet teknik utgår från läroböcker som inte är aktuella. I ämnet engelska på högstadiet används inte läroböcker eller andra läromedel. Lärare på högstadiet upplever att läroböckerna i de natur- och samhällsorienterande ämnena är svåra att använda för att planera undervisningen och därmed skapa ämnesfördjupning, överblick och

¹ Lgr 22, avsnitt 2.8, Rektorns ansvar.

² Lgr22, avsnitt 2.2, Kunskaper Riktlinjer.

sammanhang. Dessutom finns flera ämnen där det inte finns tillräckligt med antal läroböcker så att det räcker till alla elever i undervisningen. När undervisningen främst bygger på andra lärverktyg än lärobok och andra läromedel kan det leda till variation i kvaliteten och mindre systematisk undervisning.

Genom att använda läromedel och tillhörande lärarhandledningar kan dessa stödja lärandet på olika sätt. Bland annat kan ändamålsenliga läromedel skapa sammanhang och ge en överblick och på så sätt främja lärandet. Lärarna kan med hjälp av lärarhandledningar planera en undervisning som ger eleverna sammanhang och överblick. Eleverna kan genom läromedel få succesivt alltmer utmanande uppgifter och texter vilket gynnar deras kunskapsutveckling.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna använder läroböcker och andra läromedel samt att lärare medvetet arbetar med texterna i dessa läromedel för att ge eleverna sammanhang och struktur. Ett sådant arbete kan bidra till elevernas ämnesintresse och vilja att lära sig mer. Det kan också handla om att rektorn ser till att lärare får tillgång till lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål. Skolverket har material som kan användas i detta.³

Utvecklingsområde 2

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Ge eleverna möjlighet att använda läroböcker även utanför undervisningstid.

Av skollagen framgår att eleverna utan kostnad ska ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁴ Av läroplanen framgår att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål och får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.⁵ Av

³ [Strukturerad undervisning - en modell i sex steg - Skolverket](#) hämtad 2025-09-19

⁴ 10 kap. 10 § skollagen (2010:800)

⁵ Lgr22 avsnitt 2.2 Kunskaper.

förarbetena framgår att formuleringen att eleverna ska "ha tillgång till" de läroböcker som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål innebär att eleverna till exempel ska få möjlighet att ta med läroböckerna hem så att eleverna kan repetera, läsa på och gå tillbaka till det som läraren belyst i undervisningen och på så sätt fördjupa och befästa sina kunskaper.⁶

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärarna i begränsad utsträckning låter eleverna använda läroböcker utanför lektionstid i vissa ämnen, då det inte finns tillräckligt med antal läroböcker. På lågstadiet arbetar eleverna exempelvis i par när de läser i läroboken i ämnena svenska samt natur- och samhällsorienterande ämnen. På lågstadiet används digitala läromedel i matematik, svenska och engelska men eleverna får inte tillgång till egna datorer förrän i årskurs 4. I ämnet religion på mellanstadiet finns inte möjlighet att låna hem läroböckerna från skolan och på högstadiet finns endast tillgång till en halv klassuppsättning av läroböcker i ämnet svenska. Att eleverna inte kan arbeta med läroböcker eller andra läromedel utanför lektionstid försvårar deras möjligheter till fördjupning, repetition och förberedelse samt läxläsning.

Genom att öka tillgången till och aktivt främja användningen av läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid kan elever ges bättre möjligheter att utveckla sin förståelse och självständigt befästa kunskaper.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att eleverna har tillgång till de läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål även utanför undervisningstid. Skolverket har material om läxor som kan användas i detta.⁷

Utvecklingsområde 3

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Tillse att eleverna får tillgång till läroböcker och andra läromedel i undervisningen.

Av läroplanen framgår att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att

⁶ Prop. 2023/24:21 s. 46.

⁷ [Läxor - Skolverket](#) hämtad 2025-09-19

verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁸

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna inte har tillgång till läroböcker i vissa ämnen och årskurser alternativt att det inte finns tillräckligt med exemplar så att varje elev har tillgång till en egen lärobok. Det framgår av intervjuer med elever, lärare och rektorn att det skiljer sig åt i vilken utsträckning det finns tillgång till ändamålsenliga läroböcker. Vidare framgår det att rektorn i begränsad utsträckning styr och leder arbetet med att se till att skolenheten köper in de läroböcker som behövs i respektive ämne och årskurs.

Genom att öka tillgången till läroböcker ger det elever en grundläggande utgångspunkt för undervisningen, oavsett tidigare kunskaper vilket är i linje med läroplanens mål om en likvärdig utbildning för alla. Läroböcker som är författade av ämnesexperter och granskade av fackgrupper säkerställer att innehållet är korrekt, sakligt och i linje med skollagen och läroplanens krav på objektivitet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger alla elever tillgång till läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Sara Carlsson, enhetschef.

Föredragande i ärendet har varit utredare Anna-Carin Kostic. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Ewa Mölleryd deltagit.

⁸ Lgr 22 avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Bilaga 1: Författningsstöd

Den 1 juli 2024 trädde ändringar i skollagen i kraft som syftar till att stärka elevers tillgång till ändamålsenliga läromedel.⁹ Ändringarna gäller för flera skolformer. För grundskolan är lydelsen följande¹⁰:

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

I skollagens första kapitel har införts definitioner av begreppen läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg.

I skollagen avses med

- lärobok: tryckt läromedel, med eller utan digitala komponenter,
- läromedel: helt eller delvis tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen, som överensstämmer med relevanta delar av tillämplig kurs-, ämnes- eller ämnesområdesplan och läroplanen, och som är utgivet av någon som bedriver utgivningsverksamhet av professionell art,
- lärverktyg: läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen.¹¹

I samband med lagändringarna har regeringen även beslutat om nya formuleringar i flera läroplaner.¹² I läroplanen för grundskolan har ändringarna följande lydelse.

Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹³

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

⁹ Lag (2023:951) om ändring i skollagen (2010:800).

¹⁰ 10 kap. 10 § andra stycket skollagen.

¹¹ 1 kap. 3 § elfte–trettonde strecksatserna skollagen.

¹² Förordning (SKOLFS 2024:590) om ändring i förordningen (2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

¹³ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper.

- alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek,
- alla lärare får tillgång till de lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹⁴

¹⁴ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Ättekullaskolan den 3 september 2025. Besöket genomfördes av utredarna Anna-Carin Kostic och Ewa Mölleryd.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Helsingborgs kommun med förskoleklass och grundskola årskurserna 1–9. På skolenheten går ca 320 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En observation av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel.
- En gruppintervju med elever.
- Tre gruppintervjuer med lärare.
- En intervju med rektorn.
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolenheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras under 2026.

Bilaga 3: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska kvaliteten i skolors arbete för att ge eleverna tillgång till och användning av läroböcker och andra läromedel i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier.

Frågeställning

I vilken utsträckning får eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål?

Kvalitetskriterier

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel.	Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.
Lärarna ser till att eleverna, såväl flickor som pojkar, får använda läroböcker och andra läromedel på ett sätt som bidrar till att skapa sammanhang och överblick över ämnesområden. Vilket ger progression i lärandet samt stärker elevernas ämnesintresse och vilja att lära sig mer. Lärarna ser till att eleverna får ändamålsenliga instruktioner i hur läroböcker och andra läromedel ska användas i undervisningen. Lärarna ser till att elever använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov. Lärarna ser till att eleverna får använda läroböcker och läromedel utanför lektionstid och uppmuntras använda dem utanför lektionstid för att befästa sina kunskaper.	Rektorn styr och leder arbetet så att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. Rektorn tar ansvar för att lärarna är delaktiga i valet av läroböcker och andra läromedel. Rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användning av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet inom skolenheten, så att hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn ser till att lärarna utvärderar hur läroböcker och läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen. Rektorn använder resultaten i skolans utvecklingsarbete.